

ยุทธศาสตร์เชิงพื้นที่ในการป้องกันปัญหาแรงงานต่างด้าวสัญชาติลาว
 โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในเขตพื้นที่เศรษฐกิจชุมชนชายแดนไทย-ลาว
 จุดผ่านแดนถาวรภูคู้ จังหวัดอุดรธานี

AREA-BASED STRATEGIES FOR THE PREVENTION
 OF LAOS IMMIGRANT WORKERS BY THE COMMUNITY PARTICIPATION
 IN THAI-LAOS COMMUNITY ECONOMIC BORDER AREA IN PHU DOO
 INTERNATIONAL POINT OF ENTRY, UTTARADIT PROVINCE

วันรับ: 28 มิถุนายน 2562
 วันแก้ไข: 14 สิงหาคม 2562
 วันตอบรับ: 13 พฤศจิกายน 2562

ภีรวัฒน์ นนทะโชติ^{1*}

Perawat Nonthachot^{1*}

¹คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

¹Faculty of Humanities and Social Sciences, Uttaradit Rajabhat University

*Corresponding author e-mail: Perawatn98@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบของแรงงานต่างด้าวสัญชาติลาว เพื่อสร้างและประเมินยุทธศาสตร์เชิงพื้นที่ และเพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายยุทธศาสตร์เชิงพื้นที่ในการป้องกันปัญหาแรงงานต่างด้าวสัญชาติลาวโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในเขตพื้นที่เศรษฐกิจชุมชนชายแดนไทย-ลาว จุดผ่านแดนถาวรภูคู้ จังหวัดอุดรธานี ด้วยเทคนิคการวิจัยแบบผสานวิธีระหว่างวิธีการวิจัยเชิงปริมาณและวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาเป็นประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลม่วงเจ็ดต้น อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรธานี จำนวน 360 คน คัดเลือกด้วยวิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ที่มีบทบาททางสังคม 4 กลุ่ม ได้แก่ ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานป้องกันปัญหาแรงงานต่างด้าวในพื้นที่ ผู้ประกอบการผู้นำชุมชน และตัวแทนผู้ใช้แรงงาน จำนวน 59 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ส่วนการสร้างยุทธศาสตร์เชิงพื้นที่ ใช้การประชุมเชิงปฏิบัติการและประเมินความเหมาะสมของยุทธศาสตร์โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการป้องกันปัญหาแรงงานต่างด้าว ในระดับชุมชนท้องถิ่นและระดับชาติ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า ผลกระทบของแรงงานต่างด้าวสัญชาติลาวในเขตพื้นที่เศรษฐกิจชุมชนชายแดนไทย-ลาว จุดผ่านแดนถาวรภูคู้ จังหวัดอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.12$, S.D. = 0.70) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านสาธารณสุขชุมชน ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.38) ผลการสร้างยุทธศาสตร์ ได้ 4 ยุทธศาสตร์เชิงพื้นที่ในการป้องกันปัญหาแรงงานต่างด้าวสัญชาติลาวภายใต้แนวคิด “การสร้าง การส่งเสริม การพัฒนา และการติดตามประเมินผล” สำหรับข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย มุ่งเน้นการดำเนินงานป้องกันปัญหาแรงงานต่างด้าวสัญชาติลาวในพื้นที่แบบบูรณาการหลายภาคส่วน ครอบคลุมข้อเสนอแนะเชิงนโยบายทั้งในระดับพื้นที่ จังหวัด และรัฐบาล

คำสำคัญ: ยุทธศาสตร์เชิงพื้นที่, แรงงานต่างด้าวสัญชาติลาว, การมีส่วนร่วมของชุมชน

Abstract

The purposes of this research were to construct and assess the Area-based Strategies for the prevention of Laos immigrant workers by the Community Participation in Thai-Laos Community Economic border Area in Phu Doo International Point of Entry, Uttaradit province. The method used was a mixture of quantitative and qualitative research. The samples were 360 people living in Muang Jet Ton Tambon Administrative Organization of Ban Kok District, Uttaradit Province, chosen by stratified random sampling. The data for quantitative research were collected using questionnaires and analyzed through frequency, percentage, mean, and standard deviation. The data for qualitative research were collected by In-depth Interview of four groups of 59 key persons/informants, i.e. administrators and government officials involving in the prevention of Lao illegal migrant workers, entrepreneurs, community leaders, laborers/immigrant workers representatives, chosen by purposive sampling. The construction of area-based strategies was a workshop. The appropriateness of the strategies was assessed by specialists on the prevention of immigrant workers. The data were analyzed using content analysis.

The impacts of Lao immigrant workers in the Economic Border Area at Phu Doo International Point of Entry, Uttaradit Province at the all moderate level ($\bar{X} = 3.12$, S.D. = 0.70) and it was found that the community public health at the highest level ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.38). The area-based strategies for the prevention of Lao immigrant workers with the participation of Thai-Lao community in the Economic Border Area at Phu Doo International Point of Entry, Uttaradit Province consisted of four main factors focusing on strategies related to the notion of “construct, enhance, develop, follow up and assess”. For the Policy suggestions were focusing on the integrated operation of various sectors, covering policy suggestions at specific area, province and government levels.

Keywords: Area-based Strategies, Lao Immigrant Workers, Community Participation

บทนำ

ปัญหาแรงงานต่างด้าวเป็นปัญหาสำคัญของประเทศส่งผลกระทบต่อปัจเจกบุคคลและสังคมโดยรวม โดยเฉพาะต่อระบบเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศ การเข้ามาของแรงงานต่างด้าวมักถูกกฎหมายและผิดกฎหมาย มีทั้งแรงงานไร้ฝีมือ นักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญ ส่วนแรงงานต่างด้าวที่มีปัญหาในประเทศไทยมากที่สุด คือแรงงานต่างด้าวที่ลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายหรือทำงานโดยไม่ได้รับอนุญาตอยู่ในประเทศไทย โดยเฉพาะกลุ่มแรงงานไร้ฝีมือ (อัญชลี ค้อคงคา, 2554) ดังนั้นการที่มีแรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงานในประเทศไทยโดยผิดกฎหมายเป็นจำนวนมากและอยู่กระจัดกระจายตามพื้นที่ต่างๆ ของประเทศโดยไม่ทราบจำนวนและที่พักอาศัยของแรงงานต่างด้าวทั้งหมดที่มีอยู่จริง ตลอดจนการบริหารแรงงานต่างด้าวยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ปัญหาแรงงานต่างด้าวจึงย่อมส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ (ชัยรัตน์ เวชพานิช, 2555)

แม้ว่าในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมารัฐบาลได้กำหนดนโยบายและมาตรการในการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองอย่างต่อเนื่อง อาทิ มาตรการผ่อนผันให้แรงงานต่างด้าวสามารถอยู่ในราชอาณาจักรและทำงานได้ชั่วคราวตามเงื่อนไขที่รัฐบาลกำหนด โดยใช้กลไกคณะกรรมการบริหารแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง (กบร.) และยุทธศาสตร์การบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวทั้งระบบของรัฐบาลควบคู่ไปกับการจัดทำข้อตกลงความร่วมมือด้านแรงงาน (MOU) กับประเทศพม่า ลาว และกัมพูชา เพื่อให้มีการพิสูจน์สัญชาติและนำเข้าแรงงานอย่างถูกกฎหมาย รวมทั้งใช้มาตรการต่างๆ ทางกฎหมายเป็นเครื่องมือในการป้องกันปราบปราม

และควบคุมแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองเพื่อประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจของประเทศ ในขณะที่เดียวกันยังให้ความสำคัญกับการกำหนดนโยบายในการคุ้มครองแรงงานต่างด้าวตามหลักสิทธิมนุษยชนและข้อตกลงตามอนุสัญญากำบอกร่างงานระหว่างประเทศ แต่การดำเนินการดังกล่าวยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร จากการศึกษาข้อมูลในเชิงลึกพบว่า ยังมีปัญหาและอุปสรรคหลายประการ เช่น การบริหารจัดการที่ยังขาดความเชื่อมโยงในด้านฐานข้อมูล การปฏิบัติการควบคุมกำกับดูแลให้เป็นไปตามระเบียบกฎหมาย การรับรู้สถานการณ์ที่แท้จริง การเสริมสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ปัญหาการให้ความร่วมมือ ตลอดจนการดำเนินงานเพื่อพิสูจน์สัญชาติแรงงานต่างด้าวให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด เป็นผลทำให้รัฐบาลต้องขยายระยะเวลาผ่อนผันให้แรงงานต่างด้าวสามารถอาศัยอยู่ชั่วคราวและอนุญาตให้ทำงานออกไปอีกเป็นระยะๆ และในขณะเดียวกันยังมีแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองอีกเป็นจำนวนมากที่ไม่สามารถเข้าสู่กระบวนการพิสูจน์สัญชาติได้ แนวโน้มของปัญหาแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองจึงยังมีความรุนแรงมากขึ้น (ซัชพงค์ เอมะสุวรรณ, 2557) และจากผลการศึกษาของวารานี เวสสุนทรเทพ และคนอื่นๆ (2552) ได้ให้ข้อเสนอแนะในการดำเนินการกับแรงงานต่างด้าวที่ควรมุ่งเน้นการกระจายอำนาจในระดับประเทศสู่ระดับจังหวัดจากนั้นจังหวัดกระจายต่อสู่ระดับท้องถิ่น ซึ่งถือเป็นหัวใจหลักของการดำเนินงาน โดยควรดึงผู้นำชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ ควรให้ อปท. ทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานกับผู้นำชุมชนในพื้นที่ เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น รวมทั้งประสานงานกับนายจ้างในพื้นที่เพื่อจัดทำทะเบียนแรงงานต่างด้าวที่เป็นปัจจุบัน ทั้งนี้ ผู้ประกอบการ/ผู้จ้างแรงงานต่างด้าวในพื้นที่ต้องรายงานจำนวนแรงงานต่างด้าวต่อผู้นำชุมชน ผู้นำชุมชนรายงานต่อ อปท. และ อปท. รายงานต่อจังหวัดเพื่อจัดทำฐานทะเบียนต่อไป หากสามารถดำเนินการได้จะส่งผลให้การวางแผนนโยบายและการกำหนดมาตรการเพื่อแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวในด้านต่างๆ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เนื่องจากระดับท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการอย่างแท้จริง ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าเงื่อนไขสำคัญของกระบวนการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวจึงขึ้นอยู่กับความร่วมมือของประชาชนในพื้นที่ หากเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนในพื้นที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของกระบวนการแก้ไขปัญหาย่อมก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งตัวประชาชนเองและผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับภาครัฐ ยิ่งไปกว่านั้นยังเป็นสิ่งบ่งชี้ที่แสดงให้เห็นว่าการตัดสินใจของภาครัฐมาจากความต้องการของประชาชน นอกจากนี้จะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของการทำงานแล้วยังเป็นการนำไปสู่การตรวจสอบการดำเนินงานของภาครัฐได้อีกด้วย ซึ่งถือเป็นแนวทางการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี (Good Government) สอดคล้องและเป็นไปตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

พุทธศักราช 2550 ที่ได้กำหนดบทบัญญัติในมาตรา 87 ว่ารัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบาย
ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ข้อ (1) ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย
และวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น บทบัญญัติดังกล่าว
จึงชี้ให้เห็นถึงเจตนารมณ์ในการที่จะส่งเสริมการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในลักษณะ
และวิธีการต่างๆ เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง

จังหวัดอุดรธานี เป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ชายแดนติดกับประเทศเพื่อนบ้านคือ สาธารณรัฐ
ประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) มากถึง 2 อำเภอ คือ อำเภอบ้านโคก และอำเภอ
น้ำปาด มีพื้นที่ติดต่อกับ 4 เมืองของแขวงไซยะบุรีคือ เมืองทุ่งมีไซ เมืองปากลาย เมืองบ่อแตน
และเมืองแก่นท้าว ซึ่งมีชายแดนติดต่อกันยาวประมาณ 145 กิโลเมตร พลเมืองทั้ง 2 ประเทศ
ไปมาค้าขายผ่านช่องทางประเพณีได้หลายช่องทาง แต่ช่องทางที่สำคัญในปัจจุบันคือ ด่านภูตุ๋
ซึ่งได้รับการยกระดับเป็นจุดผ่านแดนถาวรตั้งแต่วันที่ 19 พฤษภาคม 2556 เป็นต้นมา สิ่ง
ที่ปรากฏอย่างเห็นได้ชัดคือ จุดผ่านแดนถาวรดังกล่าวมีศักยภาพสูงกว่าด่านอื่นๆ มีปริมาณคน
เข้า-ออก และมูลค่าการค้ามากกว่าด่านอื่นๆ ส่งผลให้ในพื้นที่มีการขยายตัวทั้งในด้านการค้า
และการลงทุนมากขึ้น ประกอบกับจังหวัดอุดรธานีเป็นจังหวัดที่อยู่ในจุดศูนย์กลางของเขต
พื้นที่ภาคเหนือตอนล่างและเป็นทางผ่านไปยังภาคเหนือตอนบน ภาคอีสาน และภาคกลางได้
จึงเป็นพื้นที่ที่มีการหลั่งไหลของแรงงานต่างด้าวเพื่อเข้ามาทำงานในเขตพื้นที่ชายแดนของ
จังหวัดอุดรธานีเป็นจำนวนมาก ข้อมูลของสำนักงานแรงงานจังหวัดอุดรธานี ตั้งแต่เดือน
มิถุนายน 2559 ได้ระบุให้เห็นถึงจำนวนแรงงานต่างด้าวสัญชาติลาวที่ได้รับอนุญาตให้มาทำงาน
เป็นการชั่วคราวในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี เพื่อช่วยบรรเทาการขาดแคลนแรงงานในจังหวัด
อุดรธานีที่อยู่ในระบบทะเบียนของสำนักงานจัดหางานจังหวัดอุดรธานี มีจำนวนรวมทั้งสิ้น
118 คน ทั้งนี้ หากจำแนกแรงงานต่างด้าวตามประเภทที่ขอรับใบอนุญาต พบว่า กลุ่มบุคคล
ที่ผ่านการพิสูจน์สัญชาติ มีจำนวน 41 คน ร้อยละ 34.74 กลุ่มแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงาน
ตามบันทึกข้อตกลงว่าด้วยการจ้างงาน (MOU) จำนวน 7 คน ร้อยละ 5.93 และกลุ่มแรงงาน
ต่างด้าวสัญชาติลาวที่หลบหนีเข้าเมือง มีจำนวนสูงถึง 70 คน คิดเป็นร้อยละ 59.32 (สำนักงาน
แรงงานจังหวัดอุดรธานี, 2559) จากข้อมูลสถิติดังกล่าว สะท้อนให้เห็นว่าในพื้นที่ของจังหวัด
อุดรธานียังมีกลุ่มแรงงานต่างด้าวสัญชาติลาวที่เข้ามาทำงานโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมายอยู่เป็น
จำนวนมาก ถึงแม้ว่าปัจจุบันปัญหาแรงงานต่างด้าวสัญชาติลาวในจังหวัดอุดรธานียังไม่เป็น
ปัญหาที่อยู่ในระดับขั้นรุนแรงมากนัก แต่เมื่อพิจารณาจากยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคเหนือ
ตอนล่างและยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดแล้ว ในอนาคตจังหวัดอุดรธานีจะต้องประสบปัญหา
ดังกล่าวอย่างไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ โดยเฉพาะลักษณะที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของจังหวัดอุดรธานี
ที่เป็นศูนย์กลางเส้นทางการคมนาคม เป็นสิ่งที่เอื้ออำนวยให้แรงงานต่างด้าวสามารถลักลอบ

เข้ามาหลบซ่อนทำงานหรือใช้เป็นพื้นที่พักพิงเพื่อรอการเดินทางไปยังภูมิภาคอื่นๆ ได้ ดังนั้น หากการตรวจสอบและควบคุมการทำงานด้านแรงงานต่างด้าวไม่มีประสิทธิภาพ ย่อมส่งผลให้เกิดปัญหาอื่นๆ ตามมาอย่างมากมาย เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาอาชญากรรม เป็นต้น (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดอุดรธานี, 2555)

จากประเด็นปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจสร้างยุทธศาสตร์เชิงพื้นที่ในการป้องกันปัญหาแรงงานต่างด้าวโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในเขตพื้นที่เศรษฐกิจชุมชนชายแดนไทย-ลาว จุดผ่านแดนถาวรภูคู้ จังหวัดอุดรธานี เพื่อเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนมาตรการต่างๆ ในการป้องกันปัญหาแรงงานต่างด้าวในเขตพื้นที่ การศึกษาในครั้งนี้ นอกจากจะเป็นการเตรียมความพร้อมในด้านบริหารจัดการระบบการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวในเชิงพื้นที่ให้มีประสิทธิภาพแล้ว ยังเป็นการเตรียมความพร้อมในเชิงรุกเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาจะเป็นต้นแบบเพื่อนำไปสู่การป้องกันปัญหาด้านแรงงานต่างด้าวในระดับพื้นที่ โดยเฉพาะพื้นที่ชุมชนชายแดนได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดการพัฒนาในระดับพื้นที่ได้อย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลกระทบของแรงงานต่างด้าวสัญชาติลาวในเขตพื้นที่เศรษฐกิจชุมชนชายแดนไทย-ลาว จุดผ่านแดนถาวรภูคู้ จังหวัดอุดรธานี
2. เพื่อสร้างและประเมินยุทธศาสตร์เชิงพื้นที่ในการป้องกันปัญหาแรงงานต่างด้าวสัญชาติลาว โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในเขตพื้นที่เศรษฐกิจชุมชนชายแดนไทย-ลาว จุดผ่านแดนถาวรภูคู้ จังหวัดอุดรธานี
3. เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายยุทธศาสตร์เชิงพื้นที่ในการป้องกันปัญหาแรงงานต่างด้าวสัญชาติลาว โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในเขตพื้นที่เศรษฐกิจชุมชนชายแดนไทย-ลาว จุดผ่านแดนถาวรภูคู้ จังหวัดอุดรธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Method Approach) ระหว่างระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยแบ่งวิธีดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาผลกระทบของแรงงานต่างด้าวสัญชาติลาวในเขตพื้นที่เศรษฐกิจชุมชนชายแดนไทย-ลาว จุดผ่านแดนถาวรภูตู๋ จังหวัดอุดรธานี

1.1 การศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อผลกระทบของแรงงานต่างด้าวสัญชาติลาวในเขตพื้นที่เศรษฐกิจชุมชนชายแดนไทย-ลาว จุดผ่านแดนถาวรภูตู๋ จังหวัดอุดรธานี โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เศรษฐกิจชุมชนชายแดนไทย-ลาว จุดผ่านแดนถาวรภูตู๋ จังหวัดอุดรธานี ซึ่งอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล ม่วงเจ็ดต้น อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรธานี จำนวน 3,583 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เศรษฐกิจชุมชนชายแดนไทย-ลาว จุดผ่านแดนถาวรภูตู๋ จังหวัดอุดรธานี ซึ่งอาศัยในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลม่วงเจ็ดต้น อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรธานี จำนวน 360 คน คัดเลือกด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้สูตรของ Taro Yamane ความคลาดเคลื่อนที่ 0.05

1.1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อผลกระทบของแรงงานต่างด้าวสัญชาติลาวในเขตพื้นที่เศรษฐกิจชุมชนชายแดนไทย-ลาว จุดผ่านแดนถาวรภูตู๋ จังหวัดอุดรธานี ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวทฤษฎี ครอบคลุมในประเด็นที่เกี่ยวกับผลกระทบ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านการเมืองและความมั่นคง ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านสาธารณสุขชุมชน รูปแบบของข้อคำถามเป็นมาตราประมาณค่า (Rating Scale) ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ตั้งแต่ 0.66-1.00 และหาค่าความเชื่อมั่นเชิงความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency of Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .88

1.1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยจัดทำหนังสือขออนุญาตจากคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ในการขอความร่วมมือเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ด้วยตนเอง

1.1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สำหรับเกณฑ์การแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ย (Mean) ของคำตอบอาศัย
แนวคิดของบุญชม ศรีสะอาด และ บุญส่ง นิลแก้ว (2535) แบ่งความหมายของคะแนนเฉลี่ย
ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ดังนี้

- 4.51-5.00 หมายถึง ได้รับผลกระทบในระดับมากที่สุด
- 3.51-4.50 หมายถึง ได้รับผลกระทบในระดับมาก
- 2.51-3.50 หมายถึง ได้รับผลกระทบในระดับปานกลาง
- 1.51-2.50 หมายถึง ได้รับผลกระทบในระดับน้อย
- 1.00-1.50 หมายถึง ได้รับผลกระทบในระดับน้อยที่สุด

1.2 การศึกษาเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษามุมมองของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับปัญหาในการ
ดำเนินงานป้องกันปัญหาแรงงานต่างด้าวสัญชาติลาวในพื้นที่เศรษฐกิจชุมชนชายแดน
ไทย-ลาว จุดผ่านแดนถาวรภูตู๋ จังหวัดอุดรธานี ตลอดจนแนวทางเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ
การดำเนินงานป้องกันปัญหาดังกล่าว มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1.2.1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านการป้องกันปัญหา
แรงงานต่างด้าวสัญชาติลาวในพื้นที่เศรษฐกิจชุมชนชายแดนไทย-ลาว จุดผ่านแดนถาวรภูตู๋
จังหวัดอุดรธานี และกลุ่มผู้ได้รับผลกระทบจากปัญหาดังกล่าว จำนวน 59 คน โดยใช้วิธีการ
เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) แบ่งออกเป็น 4 กลุ่มหลัก ได้แก่ กลุ่มผู้บริหารและ
เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานป้องกันปัญหาแรงงานต่างด้าวในพื้นที่
จำนวน 25 คน กลุ่มผู้ประกอบการ จำนวน 10 คน กลุ่มผู้นำชุมชน จำนวน 9 คน และกลุ่ม
ตัวแทนผู้ใช้แรงงานในหมู่บ้านวังส้มพันธ์ หมู่ที่ 4 บ้านห้วยยศ และหมู่ที่ 7 บ้านม่วงเจ็ดต้น
ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลม่วงเจ็ดต้น อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรธานี จำนวน 15 คน

1.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth
Interview)

1.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการจัดทำหนังสือขอความร่วมมือจากกลุ่ม
เป้าหมายทั้ง 4 กลุ่มดังกล่าว เพื่อทำการสัมภาษณ์ด้วยตนเองและบันทึกข้อมูลโดยใช้เทปบันทึก
เสียงในการสัมภาษณ์

1.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาแล้วนำมาหาข้อสรุปเกี่ยวกับ
มุมมองผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 4 กลุ่มที่มีต่อสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงาน
ด้านการป้องกันปัญหาแรงงานต่างด้าวสัญชาติลาวในพื้นที่เศรษฐกิจชุมชนชายแดนไทย-ลาว
จุดผ่านแดนถาวรภูตู๋ จังหวัดอุดรธานี

ระยะที่ 2 การสร้างและประเมินยุทธศาสตร์เชิงพื้นที่ในการป้องกันปัญหาแรงงานต่างด้าวโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในเขตพื้นที่เศรษฐกิจชุมชนชายแดนไทย-ลาว จุดผ่านแดนถาวรภูคู้ จังหวัดอุดรดิตถ์

2.1 การสร้างยุทธศาสตร์เชิงพื้นที่ในการป้องกันปัญหาแรงงานต่างด้าว โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในเขตพื้นที่เศรษฐกิจชุมชนชายแดนไทย-ลาว จุดผ่านแดนถาวรภูคู้ จังหวัดอุดรดิตถ์ ใช้การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) ได้แก่ กลุ่มผู้นำชุมชน กลุ่มประชาชนผู้ใช้แรงงาน และกลุ่มผู้ปฏิบัติงานจากหน่วยงานภาครัฐ ในระดับพื้นที่ เพื่อร่วมกันวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก (SWOT Analysis) และร่วมกันจัดทำแผนยุทธศาสตร์ โดยข้อมูลที่ได้ผู้วิจัยนำมาดำเนินการ ดังนี้

2.1.1 สังเคราะห์รายละเอียดข้อเสนอแนะเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ แผนยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และแนวทางการพัฒนา

2.1.2 สร้างยุทธศาสตร์ (Strategy Formation) หลังจากที่มีการประเมินสภาพแวดล้อมโดยการวิเคราะห์ให้เห็นถึงจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และข้อจำกัดแล้ว ผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ในรูปแบบความสัมพันธ์แบบเมทริกซ์ โดยใช้ตาราง TOWS Matrix เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการระบุจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและข้อจำกัด มาวิเคราะห์เพิ่มเติมเพื่อกำหนดออกมาเป็นมาตรการต่างๆ ที่เหมาะสม

2.2 การประเมินยุทธศาสตร์เชิงพื้นที่ในการป้องกันปัญหาแรงงานต่างด้าว โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในเขตพื้นที่เศรษฐกิจชุมชนชายแดนไทย-ลาว จุดผ่านแดนถาวรช่องภูคู้ จังหวัดอุดรดิตถ์ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ (Expert Judgment) ที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิและมีประสบการณ์ในป้องกันปัญหาแรงงานต่างด้าวในระดับชาติและระดับชุมชนท้องถิ่นโดยตรง ทำการตรวจสอบและประเมินความสอดคล้องของยุทธศาสตร์เชิงพื้นที่ที่สร้างขึ้น ให้เป็นยุทธศาสตร์ที่สมบูรณ์ และสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม

ผลการวิจัย

1. ผลกระทบของแรงงานต่างด้าวสัญชาติลาวในเขตพื้นที่เศรษฐกิจชุมชนชายแดนไทย-ลาว จุดผ่านแดนถาวรภูคู้ จังหวัดอุดรดิตถ์

1.1 ผลการศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณ

ในการศึกษาผลกระทบของแรงงานต่างด้าวสัญชาติลาวในเขตพื้นที่เศรษฐกิจชุมชนชายแดนไทย-ลาว จุดผ่านแดนถาวรช่องภูคู้ จังหวัดอุดรดิตถ์ ด้วยการสอบถามกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตพื้นที่เศรษฐกิจชุมชนชายแดนไทย-ลาว จุดผ่านแดนถาวรช่องภูคู้ จังหวัดอุดรดิตถ์ จำนวน 360 คน ผลการศึกษาปรากฏดังตารางที่ 1-2 ดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n=360)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	107	29.7
หญิง	253	70.3
2. อายุ		
ต่ำกว่า 20 ปี	38	10.6
20-30 ปี	44	12.2
31-40 ปี	97	26.9
41-50 ปี	111	30.8
51-60 ปี	56	15.6
มากกว่า 60 ปี	14	3.9
3. ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	83	23.1
มัธยมศึกษาตอนต้น	120	33.3
มัธยมศึกษาตอนปลาย	85	23.6
ปวช.	23	6.4
ปวส.	11	3.1
ปริญญาตรี	36	10.0
อื่นๆ	2	0.6
4. สถานภาพสมรส		
โสด	118	32.8
สมรส	194	53.9
ม้าย	40	11.1
หย่าร้าง	7	1.9
อื่นๆ	1	0.3
5. อาชีพ		
เกษตรกรรวม	147	40.8
รับราชการ	16	4.4
รัฐวิสาหกิจ	12	3.3
รับจ้างทั่วไป	82	22.8
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	42	11.7
แม่บ้าน	52	14.4
อื่นๆ	9	2.5

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n=360)	ร้อยละ
6. รายได้ต่อเดือน		
ต่ำกว่า 5,000 บาท	106	29.4
5,001-10,000 บาท	145	40.3
10,001-15,000 บาท	48	13.3
15,001-20,000 บาท	39	10.8
มากกว่า 20,000 บาท	22	6.1
7. ภูมิลำเนา		
เป็นคนในพื้นที่	318	88.3
ย้ายมาจากที่อื่น	85	11.7
รวม	360	100.0

จากตารางที่ 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 253 คน คิดเป็นร้อยละ 70.3 อายุอยู่ในช่วงระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 30.8 สำเร็จการศึกษาสูงสุด ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมากที่สุด จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3 มีสถานภาพสมรสแล้ว จำนวน 194 คน คิดเป็นร้อยละ 53.9 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร จำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 40.8 มีรายได้ต่อเดือนอยู่ในช่วง 5,001-10,000 บาทมากที่สุด จำนวน 145 คน คิดเป็นร้อยละ 40.3 ส่วนใหญ่เป็นคนในพื้นที่ จำนวน 318 คน คิดเป็นร้อยละ 88.3 มีเพียงร้อยละ 11.7 เท่านั้นที่ย้ายมาจากที่อื่น

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับที่ผลกระทบของแรงงานต่างด้าวสัญชาติลาวในเขตพื้นที่เศรษฐกิจชุมชนชายแดนไทย-ลาว จุดผ่านแดนถาวรช่องภูดู่ จังหวัดอุดรธานี จำแนกตามรายด้านและโดยรวม

ผลกระทบของแรงงานต่างด้าว	$\bar{X}$	S.D.	ระดับผลกระทบ	อันดับที่
ด้านเศรษฐกิจ	3.59	0.72	มาก	2
ด้านสังคมและวัฒนธรรม	2.70	0.96	ปานกลาง	4
ด้านการเมืองและความมั่นคง	2.58	0.97	ปานกลาง	5
ด้านสิ่งแวดล้อม	2.86	0.87	ปานกลาง	3
ด้านสาธารณสุขชุมชน	3.85	0.38	มาก	1
รวม	3.12	0.70	ปานกลาง	

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลกระทบของแรงงานต่างด้าวสัญชาติลาวในเขตพื้นที่เศรษฐกิจชุมชนชายแดนไทย-ลาว จุดผ่านแดนถาวรช่องภูดู่ จังหวัดอุดรธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับ

ปานกลาง ($\bar{X} = 3.12$, S.D. = 0.70) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทั้ง 5 ด้านส่งผลกระทบต่อ
อยู่ในระดับมากและระดับปานกลาง โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านสาธารณสุขชุมชน
($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.38) รองลงมา คือด้านเศรษฐกิจ ($\bar{X} = 3.59$, S.D. = 0.72) และ
ด้านสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 2.86$, S.D. = 0.87) ตามลำดับ

1.2 ผลการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ

จากการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับปัญหาในการดำเนินงานป้องกันปัญหา
แรงงานต่างด้าวสัญชาติลาวในเขตพื้นที่เศรษฐกิจชุมชนชายแดนไทย-ลาว จุดผ่านแดนถาวรภูคู้
จังหวัดอุดรธานี ได้แก่ กลุ่มผู้บริหารและเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง กลุ่มผู้ประกอบการ
และตัวแทนผู้ใช้แรงงาน มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่า การจ้างแรงงานต่างด้าวสัญชาติลาว
ในพื้นที่ก่อให้เกิดผลกระทบในด้านเศรษฐกิจอยู่ในระดับน้อย ส่วนด้านการศึกษาและด้านสังคม
และวัฒนธรรม ไม่ได้ก่อให้เกิดผลกระทบแต่อย่างใด ทั้งนี้เนื่องจากแบบแผนวิถีการดำเนินชีวิต
ของแรงงานต่างด้าวสัญชาติลาวมีลักษณะเช่นเดียวกับคนไทยในพื้นที่ โดยเฉพาะการมีวัฒนธรรม
ภาษา และประเพณีที่คล้ายกัน ในขณะที่ผลกระทบด้านความมั่นคงและด้านมลพิษทางอากาศ
ก่อให้เกิดผลกระทบในระดับมาก โดยมองว่าหากมีการขยายหรือเติบโตของภาคธุรกิจในพื้นที่
อาจส่งผลกระทบมากขึ้น โดยเฉพาะผลกระทบด้านมลพิษทางอากาศ เนื่องจากจะมีการขนส่ง
สินค้าทางบกไปยังฝั่งลาวเพิ่มมากขึ้น ส่วนแนวโน้มของปัญหาแรงงานต่างด้าวสัญชาติลาว
ในเขตพื้นที่เศรษฐกิจชุมชนชายแดนไทย-ลาว จุดผ่านแดนถาวรภูคู้ จังหวัดอุดรธานี ผู้ที่มีส่วน
เกี่ยวข้องทั้ง 4 กลุ่ม มองว่ามีแนวโน้มที่สูงขึ้น เนื่องจากมีการพัฒนาในพื้นที่มากขึ้นจึงเป็น
ธรรมดาที่แรงงานต่างด้าวจะเข้ามาทำงานในพื้นที่เป็นจำนวนมาก ส่งผลให้เกิดการแข่งขัน
คนไทยในพื้นที่มากขึ้น ทำให้มีอัตราการว่างงานเพิ่มสูงขึ้น นอกจากนี้การเข้ามาทำงานของ
แรงงานต่างด้าวที่เข้ามาแบบผิดกฎหมาย หากมีจำนวนที่มากขึ้นย่อมส่งผลกระทบต่อ
เกิดปัญหาในด้านต่างๆ ตามมา

2. ยุทธศาสตร์เชิงพื้นที่ในการป้องกันปัญหาแรงงานต่างด้าวสัญชาติลาว โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในเขตพื้นที่เศรษฐกิจชุมชนชายแดนไทย-ลาว จุดผ่านแดนถาวรภูคู้ จังหวัดอุดรธานี

ผลจากการศึกษาได้ยุทธศาสตร์เชิงพื้นที่ในการป้องกันปัญหาแรงงานต่างด้าว
สัญชาติลาว โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในเขตพื้นที่เศรษฐกิจชุมชนชายแดนไทย-ลาว จุดผ่าน
แดนถาวรภูคู้ จังหวัดอุดรธานี ที่เน้นยุทธศาสตร์ภายใต้แนวคิด 4 หลักการ คือ “การสร้าง
การส่งเสริม การพัฒนา และการติดตามประเมินผล” ซึ่งในการป้องกันปัญหาแรงงานต่างด้าว
จะต้องผสมผสาน 4 หลักการดังกล่าวอย่างเหมาะสมครบถ้วน ได้แก่ การสร้างกลไกเชิงนโยบาย
และการขับเคลื่อนการดำเนินงานในระดับพื้นที่โดยชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเอง การส่งเสริม

การมีส่วนร่วมและเชื่อมโยงเครือข่ายความร่วมมือในระดับพื้นที่และจังหวัด การพัฒนาระบบสนับสนุนการบริหารแรงงานต่างด้าวที่มีประสิทธิภาพ การติดตามและประเมินผล โดยยุทธศาสตร์ที่พัฒนาขึ้นให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่ยึดกรอบแนวคิดตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 พระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2551 และมาตรการต่างๆ ของภาครัฐ มุ่งเน้นการสร้างกลไกในการขับเคลื่อนการดำเนินงานที่ครอบคลุมทุกระดับทุกภาคส่วนยึดคนและชุมชนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาเน้นการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในพื้นที่ เพื่อสร้างความสมดุลในทุกมิติอย่างบูรณาการและเป็นองค์รวม ผลที่ได้จากการพัฒนายุทธศาสตร์ประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์ย่อย 11 กลยุทธ์ 78 แผนงาน/โครงการ ดังนี้

วิสัยทัศน์

“พื้นที่ต้นแบบในการผลักดันนโยบายแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวสัญชาติลาวอย่างเป็นรูปธรรม มีกลไกการขับเคลื่อนการดำเนินงานในระดับพื้นที่ มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมและบูรณาการเชิงพื้นที่ในรูปแบบภาคีเครือข่าย ภายใต้การติดตามและประเมินผลอย่างเป็นระบบ”

พันธกิจ

- 1) สร้างกลไกเชิงนโยบายและการขับเคลื่อนการดำเนินงานในระดับพื้นที่โดยชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเอง
- 2) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและเชื่อมโยงเครือข่ายความร่วมมือในระดับพื้นที่และจังหวัด
- 3) พัฒนาระบบสนับสนุนการบริหารแรงงานต่างด้าวที่มีประสิทธิภาพ
- 4) ติดตามและประเมินผล

ยุทธศาสตร์

1) ยุทธศาสตร์การสร้างกลไกเชิงนโยบายและการขับเคลื่อนการดำเนินงานในระดับพื้นที่โดยชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเอง ประกอบด้วย 2 กลยุทธ์ ดังนี้

2.1) กลยุทธ์การสร้างกลไกการป้องกันปัญหาแรงงานต่างด้าว ภายใต้การเฝ้าระวังสิ่งแวดล้อมทางสังคม

2.2) กลยุทธ์การขับเคลื่อนการดำเนินงานป้องกันปัญหาแรงงานต่างด้าวในพื้นที่เพื่อพัฒนาเป็นพื้นที่ต้นแบบ

2) ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการมีส่วนร่วมและเชื่อมโยงเครือข่ายความร่วมมือในทุกระดับ ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์ ดังนี้

2.1) กลยุทธ์การสร้างความตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคมร่วมกันระหว่างชุมชนกับภาคีเครือข่าย

2.2) กลยุทธ์การพัฒนาระบบการเรียนรู้ของชุมชนแบบมีส่วนร่วม

- 2.3) กลยุทธ์การพัฒนาและเชื่อมโยงเครือข่ายความร่วมมือในระดับพื้นที่และจังหวัด
- 3) ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบสนับสนุนการบริหารแรงงานต่างด้าวที่มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 4 กลยุทธ์ ดังนี้
  - 3.1) กลยุทธ์การพัฒนากระบวนการฐานข้อมูลและเชื่อมโยงข้อมูลแรงงานต่างด้าว
  - 3.2) กลยุทธ์การพัฒนากระบวนการช่วยเหลือแรงงานไทยเพื่อลดการพึ่งพาแรงงานต่างด้าว
  - 3.3) กลยุทธ์การส่งเสริมระบบการเฝ้าระวังและคุ้มครองแรงงานต่างด้าว
  - 3.4) กลยุทธ์การส่งเสริมการเข้าถึงระบบบริการสาธารณสุขชุมชนอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง
- 4) ยุทธศาสตร์การติดตามและประเมินผล ประกอบด้วย 2 กลยุทธ์ ดังนี้
  - 4.1) กลยุทธ์การติดตามแรงงานต่างด้าวแบบมีส่วนร่วม
  - 4.2) กลยุทธ์การประเมินผลการดำเนินงานในระดับพื้นที่

3. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายยุทธศาสตร์เชิงพื้นที่ในการป้องกันปัญหาแรงงานต่างด้าวสัญชาติลาว โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในเขตพื้นที่เศรษฐกิจชุมชนชายแดนไทย-ลาว จุดผ่านแดนถาวรช่องภูตู๋ จังหวัดอุดรธานี

3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายระดับพื้นที่

3.1.1 หน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ควรประสานงานร่วมกับชุมชน และผู้ประกอบการในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง เพื่อควบคุมแรงงานต่างด้าวสัญชาติลาวโดยเฉพาะกลุ่มแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาแบบผิดกฎหมาย

3.1.2 หน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ควรกำหนดมาตรการที่มุ่งเน้นความเสมอภาคในการเข้าถึงสิทธิต่างๆ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมทั้งแรงงานไทยและแรงงานต่างด้าวสัญชาติลาวในพื้นที่

3.1.3 หน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ควรมีนโยบายในการจัดโซนนิ่งแรงงานต่างด้าว เพราะการอยู่อย่างกระจุกกระจายทำให้ยากแก่การควบคุมดูแลในทุกๆ ด้าน

3.1.4 หน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีบทบาทหลักในการประสานความร่วมมือกับชุมชนและผู้ประกอบการในพื้นที่ เพื่อจัดทำ/ปรับปรุงระบบฐานข้อมูลแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาในพื้นที่ให้เป็นปัจจุบัน

3.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายระดับจังหวัด

3.2.1 ผู้บริหารทุกระดับในระดับจังหวัดอุดรธานีควรร่วมหารือกับประเทศต้นทางของแรงงานต่างด้าว เพื่อหาแนวทางหรือความเป็นไปได้ในการสร้างข้อตกลงร่วมกัน (MOU) ด้านแรงงานต่างด้าวระหว่างรัฐกับรัฐ

3.2.2 หน่วยงานต่างๆ ในระดับจังหวัดควรส่งเสริมการจัดทำแผนยุทธศาสตร์
แผนพัฒนา และแผนปฏิบัติการด้านการจัดการปัญหาแรงงานต่างด้าวสัญชาติลาวร่วมกัน
หลายภาคส่วนในจังหวัด โดยมุ่งเน้นให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้เข้ามามีส่วนร่วม เพื่อให้การขับเคลื่อน
แผนยุทธศาสตร์ต่างๆ ที่กำหนดโดยหน่วยงานภาครัฐระดับจังหวัดสามารถนำไปปฏิบัติในระดับ
พื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.2.3 ผู้บริหารทุกระดับในระดับจังหวัดควรนำแนวคิดเชิงยุทธศาสตร์ไปใช้
ในการบริหารงานและให้ความสำคัญกับการจัดการด้านแรงงานต่างด้าว

3.2.4 หน่วยงานต่างๆ ในระดับจังหวัดควรส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรม
ร่วมกันระหว่างแรงงานไทยกับแรงงานต่างด้าวสัญชาติลาวอย่างต่อเนื่อง

3.2.5 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับจังหวัด เช่น สถาบันอุดมศึกษาควร
ส่งเสริมให้มีการศึกษาและวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ด้านแรงงานต่างด้าวอย่างต่อเนื่อง
เพื่อการขับเคลื่อนการป้องกันปัญหาแรงงานต่างด้าวที่มีประสิทธิภาพ สามารถแก้ปัญหาและ
ตอบสนองความต้องการของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้ ทั้งในส่วนของภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคสังคม
และภาคความมั่นคงของประเทศ

3.2.6 ผู้บริหารที่เกี่ยวข้องในระดับจังหวัดควรกำหนดนโยบายด้านการ
จัดการแรงงานต่างด้าวที่มีความชัดเจน เพื่อนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติทั้งในระยะสั้น ระยะ
ปานกลาง และระยะยาว เพื่อให้เกิดความมั่นคงความปลอดภัยในพื้นที่และลดผลกระทบ
ที่อาจจะเกิดขึ้นจากปัญหาแรงงานต่างด้าว

3.2.7 ผู้บริหารทุกระดับในระดับจังหวัด ควรส่งเสริมให้มีการพัฒนาด้าน
ฝีมือแรงงานไทยและพัฒนาระบบการจัดหางานที่มีประสิทธิภาพ โดยการประสานงานทั้ง
ผู้ประกอบการในพื้นที่และสถาบันการศึกษาภายในจังหวัด

3.3 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อรัฐบาล

3.3.1 หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องระดับกระทรวง ควรกำหนดมาตรการ
ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทแวดล้อมพื้นที่ชุมชนชายแดนที่มีแรงงานต่างด้าวเข้ามาอาศัย
หรือทำงาน ทั้งนี้ควรกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทในการ
ควบคุมและดูแลแรงงานต่างด้าวในพื้นที่ให้มากขึ้น

3.3.2 รัฐบาลควรทบทวนนโยบายด้านแรงงานต่างด้าวต่างๆ ที่กำหนดขึ้น
โดยพิจารณาถึงความสมดุลระหว่างการส่งเสริมด้านเศรษฐกิจของประเทศและข้อมูลอัตรา
การว่างงานของแรงงานไทยในประเทศ

3.3.3 รัฐบาลควรกำหนดนโยบายแก้ไขปัญหาลาแรงงานต่างด้าวสัญชาติลาวที่เข้ามาโดยผิดกฎหมาย โดยเปิดโอกาสให้ตัวแทนจากหลายๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น เพื่อกำหนดเป็นกรอบทางเลือกของนโยบายออกมาร่วมกัน

3.3.4 รัฐบาลควรกำหนดนโยบายการจ้างแรงงานต่างด้าวให้ชัดเจนและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงในสภาพบริบทแวดล้อมของเขตพื้นที่ชุมชนชายแดน

3.3.5 รัฐบาลควรส่งเสริมให้มีการเจรจาหรือจัดทำบันทึกข้อตกลงร่วมกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อให้การนำเข้าแรงงานต่างด้าวเป็นไปอย่างถูกกฎหมาย

3.3.6 รัฐบาลควรให้ความสำคัญในการจ้างแรงงานไทย เพื่อลดการพึ่งพาการจ้างแรงงานต่างด้าว ทั้งนี้ ควรมีแนวทางการส่งเสริมการพัฒนาอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับแรงงานไทยแบบครบวงจรเพื่อรองรับยุทธศาสตร์ Thailand 4.0

3.3.7 รัฐบาลต้องดำเนินการตามกฎหมายกับนายจ้าง/สถานประกอบการที่รับแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองที่มิได้จดทะเบียนอย่างจริงจังและควรกำหนดประเภทกิจการที่สามารถจ้างแรงงานต่างด้าวได้ให้ชัดเจน มีระยะเวลาที่แน่นอน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาผลกระทบของแรงงานต่างด้าวสัญชาติลาวในเขตพื้นที่เศรษฐกิจชุมชนชายแดนไทย-ลาว จุดผ่านแดนถาวรภูคู้ จังหวัดอุดรธานี พบว่า จากการรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า การเข้ามาทำงานของแรงงานต่างด้าวสัญชาติลาวในพื้นที่ก่อให้เกิดผลกระทบในระดับมาก คือด้านสาธารณสุขชุมชน โดยเฉพาะส่งผลกระทบต่อบุคลากรด้านสาธารณสุขและงบประมาณของรัฐ ในขณะที่ผลการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stakeholder) มองว่า การจ้างแรงงานต่างด้าวสัญชาติลาวในพื้นที่ก่อให้เกิดผลกระทบในด้านความมั่นคงอยู่ในระดับมาก การที่ได้ข้อสรุปเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากเขตพื้นที่เศรษฐกิจชุมชนชายแดนไทย-ลาว จุดผ่านแดนถาวรภูคู้ เป็นพื้นที่ชายแดนที่ติดกับประเทศสปป.ลาว จึงทำให้ง่ายต่อการที่มีแรงงานต่างด้าวสัญชาติลาวเข้ามาทำงานในพื้นที่เพิ่มขึ้น จึงทำให้ประชาชนในพื้นที่มองว่าการที่มีแรงงานต่างด้าวสัญชาติลาวเข้ามาทำงานในเขตพื้นที่ นอกจากจะก่อให้เกิดผลดีต่อการมีจำนวนแรงงานที่เพียงพอต่อความต้องการในภาคการเกษตรแล้ว การเพิ่มขึ้นของแรงงานต่างด้าวในพื้นที่ยังได้สร้างภาระต่อสังคมไทยเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการแย่งชิงทรัพยากรและเข้าถึงการใช้บริการด้านสาธารณสุขในพื้นที่ อีกทั้งยังเป็นการเพิ่มภาระงานให้แก่บุคลากรด้านสาธารณสุขในพื้นที่เป็นอย่างมาก ในการดูแลและรักษาผู้เจ็บป่วยทั้งที่เป็นคนไทยและแรงงานต่างด้าวส่งผลให้โรงพยาบาลในพื้นที่ต้องสูญเสียงบประมาณในการที่จะต้องให้การดูแลรักษาพยาบาลแก่แรงงานต่างด้าวซึ่งมีแนวโน้ม

ที่เพิ่มขึ้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของอภิชัย คำรงอนุชาติ (2555) ที่พบว่า การเข้ามาทำงาน
ของแรงงานต่างด้าวก่อให้เกิดผลกระทบต่อด้านสาธารณสุขต่อชุมชนในระดับมาก สอดคล้องกับ
ผลการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานป้องกันปัญหาแรงงานต่างด้าวสัญชาติลาว
ในพื้นที่ ได้ชี้ให้เห็นถึงสาเหตุที่เป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อด้านสาธารณสุขในพื้นที่ ส่วนหนึ่ง
เกิดจากปัจจัยด้านแรงงานต่างด้าวสัญชาติลาว โดยเฉพาะกลุ่มแรงงานต่างด้าวบางส่วน
ที่ลักลอบเข้ามาทำงานในพื้นที่โดยไม่ผ่านด่านตรวจคนเข้าเมืองบริเวณจุดผ่านแดนถาวรภูคู้
ที่ลักลอบเข้ามาผ่านช่องทางธรรมชาติ ไม่ได้มีการขึ้นทะเบียนและการตรวจสุขภาพใดๆ ทั้งสิ้น
จึงเป็นการยากลำบากต่อการควบคุมการแพร่ระบาดของโรคต่างๆ ในชุมชน นอกจากนี้ปัจจัย
ดังกล่าวแล้ว การดำเนินงานด้านสาธารณสุขชุมชนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่เป็นอีก
หนึ่งปัจจัยที่ทำให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการดำเนินงานด้าน
สาธารณสุขในระยะที่ผ่านมา มุ่งเน้นการทำงานเชิงรับมากกว่าเชิงรุก ประกอบกับการมีข้อจำกัด
ในด้านงบประมาณและบริบทแวดล้อมซึ่งเป็นพื้นที่ชุมชนชายแดนส่งผลให้แรงงานต่างด้าว
บางส่วนไม่สามารถเข้าถึงสิทธิด้านสาธารณสุขชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงเป็นการยาก
ที่จะควบคุมและส่งเสริมสุขภาพแก่แรงงานต่างด้าวในพื้นที่ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ
สุพัตตรา ตันติจรียาพันธ์ (2557) ที่ได้ศึกษาทวนทางสังคมกับการจัดการชุมชนเพื่อพัฒนา
และป้องกันทางสังคมของชุมชนชายแดนจากนโยบายการเปิดเสรีทางเศรษฐกิจประชาคม
เศรษฐกิจอาเซียน กรณีศึกษาเฉพาะตำบลม่วงเจ็ดต้น อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรธานี และ
ให้ข้อเสนอแนะต่อรัฐบาลไทยในการกำหนดยุทธศาสตร์ด้านสาธารณสุขชายแดนในระดับ
ประเทศให้สอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงของการกลายเป็นภูมิภาคเดียวกันของประชาชน
อาเซียนเพื่อให้หน่วยงานสาธารณสุขระดับจังหวัดและพื้นที่ชายแดนได้กำหนดแนวปฏิบัติ
สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติด้านสาธารณสุขได้อย่างถูกต้องต่อไป

2. ยุทธศาสตร์เชิงพื้นที่ในการป้องกันปัญหาแรงงานต่างด้าวสัญชาติลาว โดยการ
มีส่วนร่วมของชุมชนในเขตพื้นที่เศรษฐกิจชุมชนชายแดนไทย-ลาว จุดผ่านแดนถาวรภูคู้
จังหวัดอุดรธานี ประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์หลัก ภายใต้แนวคิด “การสร้าง การส่งเสริม
การพัฒนา และการติดตามประเมินผล” ทั้ง 4 ยุทธศาสตร์หลักดังกล่าว เป็นยุทธศาสตร์
ที่เกิดจากการแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจึงทำให้
เกิดการยอมรับความคิดเห็นของส่วนรวมที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม
สอดคล้องกับผลการประเมินยุทธศาสตร์ของผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินความเหมาะสมและ
ความเป็นไปในการนำไปปฏิบัติ โดยส่วนใหญ่เห็นด้วยกับกลยุทธ์และแผนงาน/โครงการที่ได้
จากการศึกษาในครั้งนี้ ทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่ายุทธศาสตร์ที่พัฒนาขึ้นในครั้งนี้ มีความแตกต่าง
จากยุทธศาสตร์ที่ผ่านมาที่มุ่งเน้นการกำหนดยุทธศาสตร์จากภาครัฐเพียงฝ่ายเดียวซึ่งขาดการ

มีส่วนร่วมจากผู้ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่มาเน้นยุทธศาสตร์ในระดับพื้นที่ในรูปแบบเชิงรุกมากขึ้น การสร้างยุทธศาสตร์เน้นการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่ เพื่อให้สอดคล้องกับ สถานการณ์ปัญหาแรงงานต่างด้าวสัญชาติลาวในพื้นที่เศรษฐกิจชุมชนชายแดนให้ชุมชน พร้อมเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาภายใต้แนวคิดของ การใช้พื้นที่เป็นฐานและการขับเคลื่อนกลไกการดำเนินงานที่ครอบคลุมทุกระดับทุกภาคส่วน ยึดคนและชุมชนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา เน้นการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ในพื้นที่เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและเกิดการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างแท้จริง นอกจากนี้จะสามารถเป็นเครื่องมือในการวางแผนและกำหนดมาตรการต่างๆ ในการป้องกัน ปัญหาแรงงานต่างด้าวสัญชาติลาวโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่เศรษฐกิจชุมชน ชายแดนไทย-ลาวแบบบูรณาการแล้ว ยังสามารถนำไปเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับสร้างกลไก ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานในระดับพื้นที่และจังหวัดได้ โดยสามารถกำหนดเป็นวิสัยทัศน์ คือ “พื้นที่ต้นแบบในการผลักดันนโยบายแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวสัญชาติลาวอย่างเป็น รูปธรรม มีกลไกการขับเคลื่อนการดำเนินงานในระดับพื้นที่ มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมและ บูรณาการเชิงพื้นที่ในรูปแบบภาคีเครือข่าย ภายใต้การติดตามและประเมินผลอย่างเป็นระบบ” ซึ่งแต่ละยุทธศาสตร์ที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2551 ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวทั้งระบบของรัฐบาล พ.ศ 2547 ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการแรงงานต่างด้าว พ.ศ. 2560-2565 ของกรมการจัดหางาน พระราชกฤษฎีกาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการทำงานและแรงงานต่างด้าว อนุสัญญาขององค์การ แรงงานระหว่างประเทศ สอดคล้องกับผลวิจัยของรวิ ชื่นชม (2559) ที่ได้เสนอแนะให้มีการ กำหนดยุทธศาสตร์การเสริมสร้างความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านเพื่อป้องกันและแก้ไข ปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมือง ได้กำหนดแนวทางดำเนินการโดยให้ความสำคัญกับความร่วมมือ ผ่านกลไกทวิภาคและพหุภาคี การร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศ ประชาคมอาเซียน และประชาคมโลก ให้ความช่วยเหลือและพัฒนาคุณภาพชีวิตประชากร พัฒนาเศรษฐกิจสังคม ในประเทศเพื่อนบ้าน มีกระทรวงการต่างประเทศเป็นหน่วยรับผิดชอบหลัก สอดคล้องกับ ผลการศึกษาของณัฐชัย นิ่มนวล (2556) ที่ได้เสนอแนวทางในการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าว หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรมุ่งเน้นดำเนินการในลักษณะเครือข่ายการทำงานร่วมกัน เพื่อรองรับกับสภาพเขตแดนที่เชื่อมโยงเข้าด้วยกันเป็นเครือข่ายนานาชาติ โดยเฉพาะ ควรกำหนดกฎกติกาหรือจรรยาบรรณต่อวิชาชีพอย่างมีมาตรฐานแก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ ไม่คิดถึงประโยชน์ส่วนตัว และต้องยึดประโยชน์ของประเทศชาติเป็นสำคัญ นอกจากนี้ ควรให้ ความรู้แก่ประชาชนในลักษณะของการร่วมมือกันที่จะต้องส่งเสริมให้ประชาชนของแต่ละ ประเทศมององค์ประกอบหรือความเปลี่ยนแปลงในประเทศเพื่อนบ้านอาเซียนลักษณะเป็นมิตร

และไม่นำประเด็นความขัดแย้งในประวัติศาสตร์มาเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาความร่วมมือ
ระหว่างกันในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ในครั้งนี้ พบว่ายังขาดความครอบคลุมครบถ้วนของ
กระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ เนื่องจากข้อจำกัดด้านเวลา เช่น การสื่อสารและถ่ายทอด
แผนยุทธศาสตร์ฯ ตลอดจนการกำหนดแนวทางการแปลงแผนยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติและ
การติดตามประเมินผล ดังนั้น ในการนำยุทธศาสตร์ที่ได้จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ไปสู่การปฏิบัติ
ที่เป็นรูปธรรม ควรจัดทำแผนที่ทางเดินยุทธศาสตร์ โดยอาจประยุกต์ใช้การวิเคราะห์ดุลยภาพ
(Balanced Scorecard: BSC) ทั้งนี้ ควรถ่ายทอดยุทธศาสตร์ด้วยการจัดทำคู่มือและฝึกอบรม
แกนนำครัวเรือน ผู้นำชุมชน เพื่อให้การดำเนินงานป้องกันปัญหาแรงงานต่างด้าวสัญชาติลาว
ในพื้นที่ชุมชนชายแดนมีประสิทธิภาพ สามารถแก้ไขปัญหาด้านแรงงานในพื้นที่ได้อย่างยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยการสร้างยุทธศาสตร์การป้องกันปัญหาแรงงานต่างด้าว
สัญชาติลาวในเขตพื้นที่อื่นๆ เพื่อนำองค์ความรู้ที่ได้ไปกำหนดเป็นยุทธศาสตร์การป้องกัน
ปัญหาแรงงานต่างด้าวสัญชาติลาวในระดับอำเภอและจังหวัด

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการประเมินแผนยุทธศาสตร์การบริหาร
จัดการแรงงานต่างด้าวทั้งระบบ โดยประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินต่างๆ เช่น การประเมิน
อิงการขับเคลื่อนทางทฤษฎี เป็นต้น เพื่อนำผลที่ได้ไปปรับปรุงแผนการบริหารจัดการแรงงาน
ต่างด้าวที่สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ชุมชนชายแดน

2.3 ควรมีการพัฒนาตัวชี้วัดเพื่อการติดตามประเมินผลตามยุทธศาสตร์ป้องกัน
ปัญหาแรงงานต่างด้าวสัญชาติลาว ในเขตพื้นที่เศรษฐกิจชุมชนชายแดนที่สามารถติดตามและ
ประเมินผลการป้องกันปัญหาแรงงานต่างด้าวทั้งในระดับพื้นที่ จังหวัดและระดับประเทศได้

2.4 ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อตรวจสอบยุทธศาสตร์โดยการนำยุทธศาสตร์สู่การ
ปฏิบัติเพื่อเป็นต้นแบบและขยายผลต่อไป

กติกักรรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติและมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานีที่ได้สนับสนุนทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณเงินแผ่นดินในการดำเนินงานวิจัยขอขอบคุณตัวแทนกลุ่มประชาชนผู้ใช้แรงงาน กลุ่มผู้นำชุมชน กลุ่มผู้ประกอบการ กลุ่มผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่เศรษฐกิจชุมชนชายแดนไทย-ลาว จุดผ่านแดนถาวรภูดู่ จังหวัดอุดรธานีทุกท่าน ที่ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูล ทำให้ได้ผลการวิจัยที่สมบูรณ์และมีประโยชน์ต่อการป้องกันปัญหาแรงงานต่างด้าวสัญชาติลาวในพื้นที่ชายแดน

เอกสารอ้างอิง

- ชัยรัตน์ เวชพานิช. (2555). *สถานการณ์แรงงานข้ามชาติในประเทศไทย: ผลกระทบเชิงบวกและลบที่เกี่ยวข้องกับระบบสาธารณสุขของประเทศ*. สืบค้น 29 มิถุนายน 2560, จาก <http://www.ns.mahidol.ac.th/>
- ซังพงศ์ เอเมะสุวรรณ. (2557). *บทบาทของกรมการปกครองกับการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าว*. (รายงานวิจัย). กรุงเทพฯ: กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย.
- ณัฐชัย นิมนวล. (2556). การบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวผ่านมุมมองบริบทสังคมไทยกับบริบทประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. *วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์*, 8(23), 1-16.
- บุญชม ศรีสะอาด และ บุญส่ง นิลแก้ว. (2535). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 6). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- รวี ชื่นชม. (2559). ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาการหลบหนีเข้าเมืองของภาครัฐเพื่อรองรับการเปิดเสรีประชาคมอาเซียนในปี ค.ศ. 2015. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย*, 6(1), 226-234.
- วรานี เวสสุนทรเทพ และคนอื่นๆ. (2552). แนวทางและทบทวนนโยบายและมาตรการเกี่ยวกับแรงงานต่างด้าวในจังหวัดชายแดน กรณีศึกษาจังหวัดหนองคาย. *วารสารวิจัย มสด สาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*, 5(1), 65-85.
- สุพัตตรา ตันติจิรียาพันธ์. (2557) *ทุนทางสังคมกับการจัดการชุมชนเพื่อพัฒนาและป้องกันทางสังคมของชุมชนชายแดนจากนโยบายการเปิดเสรีทางเศรษฐกิจประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน: ศึกษาเฉพาะตำบลม่วงเจ็ดต้น อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรธานี*. (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).

- สำนักงานพาณิชย์จังหวัดอุดรธานี. (2555). รายงานสรุปการเตรียมความพร้อมในการยกระดับ
จุดผ่อนปรนการค้าภูตู๋เป็นจุดผ่านแดนถาวร. สืบค้น 9 มกราคม 2560, จาก [http://
www.region4.prd.go.th/download/article/article_20130116114905.doc](http://www.region4.prd.go.th/download/article/article_20130116114905.doc)
- สำนักงานแรงงานจังหวัดอุดรธานี. (2559). รายงานสถานการณ์แรงงานรองรับประชาคม
อาเซียน (AC) จังหวัดอุดรธานี ไตรมาส 2 ปี 2559 (เมษายน-มิถุนายน 2559). สืบค้น
22 มีนาคม 2560, จาก [http://www.uttaradit.mol.go.th/sites/uttaradit.mol.
go.th/files/160809150217.pdf](http://www.uttaradit.mol.go.th/sites/uttaradit.mol.
go.th/files/160809150217.pdf)
- อภิชัย ดำรงอนุชาติ. (2555). การศึกษาผลกระทบของแรงงานต่างด้าวต่อความคิดเห็นของ
ประชาชน ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนาเวียง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี.
ปริญญาานิพนธ์ ร.ม. (การจัดการทรัพยากรเพื่อความมั่นคง). ชลบุรี: มหาวิทยาลัย
บูรพา.
- อัญชลี ค้อคงคา. (2554). แรงงานต่างด้าว. *จุลสารเศรษฐศาสตร์*, 5(4), 65-70.